ادامه از صفحه اول

دام‌های اقتصاد ایران

در اقتصادهـای «رفاقتی» نیز وقتـی مغایرتی با قوانین ارگانیک کشور، مانند قانون برنامه‌های توسعه وجـود دارد و منجر به تغییر جهـت منابع برنامه یا منابع صندوق‌های بین نسـلی می‌شـود، می‌توان از «تسـخیر برنامه» نیز سـخن گفت کـه نقیصه‌ای در نظام تدبیر و بی‌اعتباری قانون‌گذاری به‌شمار می‌آید. پایبند نبودن بـه اصول و مبانی محـوری (دیدمان) قوانین مانند قانون برنامه توسـعه، نشـانگر ضعف «قانونمندی» اسـت کـه از مهم‌ترین شـاخص‌های «نظام تدبیر شایسـته» به حسـاب می‌آید. اسـتمرار این آفـت در نظام تدبیر، همان گفته منتقد مشـهور برنامه‌ریزی را به یاد می‌آورد که «برنامه در تلاش برای همه چیز بودن، به هیچ چیز تبدیل شده است» و گویی این سخن آرون وایلدافسکی، از سرنوشت برنامه پنجم و احتمالا برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران خبر می‌دهد. اقتصاد ایران در فرایند توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی توسـعه، با پدیده «تسخیر دولت» رو به رو شده است. این پدیده در اقتصادهای سرمایه‌داری، به‌صـورت نفـوذ کارتل‌هـا و صاحبان قـدرت مالی و اقتصـادی به‌منظـور تأمیـن منافـع آنهـا در امر سیاسـت‌گذاری‌های دولتی و وضع قوانین و مقررات تنظیمـی و نظارتی که وظیفه اصلی دولت‌هاسـت، رخ می‌دهـد. در اقتصادهـای دولتمـدار هم پدیده تسـخیر نه‌تنهـا از جانب صاحبـان قدرت‌های مالی بلکه از نفوذ تاریخی سـنتی افراد و گروه‌های سیاسی و حزبی هم در نظام‌تدبیر صـورت می‌گیرد و مانع از اصـلاح و تغییر مطلوب آن می‌شـود. در چهار دهه اخیر، جهت‌گیری‌های متنوع و متعددی را می‌توان در سیاست‌های اقتصادی مشاهده کرد که پیوند محکمی با شـرایط و الزامات این دوره‌ها نداشـته و بیشتر مهر گرایش‌های خاصی را برخود دارند که اقتصاد کشـور را پنهانی در «دام»هایی گرفتار کرده‌اند که در تحلیل نهایی می‌توان از بروز و وجود «تسخیر دولت» سخن گفت. مؤثرترین این دام‌ها به این شرح است:

«دام روتین»: بوروکراسـی سالخورده این کشور، از هرگونـه تغییری در نظام تدبیر جلوگیری می‌کند. این مانـع تغییر که به‌صورت هیولایی در قوای سـه‌گانه کشور و به یاری گروه‌های ذی‌نفع در بدنه اجتماع جا خوش کرده و سخت‌جانی می‌کند، هرگونه حساسیت را نسبت به آنچه خود به بار آورده و به آستانه بحران رسانیده، از دست داده است. خود این بوروکراسی که طبق تعریف عوامل آن باید در خدمت ساماندهی به امور مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جهت مصالح عامه و اعتلای امور باشد، در طول زمان از یک گروه فراتر رفته و به یـک طبقه ذی‌نفع فراگیر تبدیل شده، در همه مجاری این کشور، چه در سطح ملی و چه در سطوح بخشی و منطقه‌ای تا اعماق نفوذ پیدا کـرده و هرگونه تغییری را تجاوزی قانونی یا تهدیدی به‌شـمار می‌آورد؛ درحالی‌که خود هرگاه ایجاب کند، پای‌بند هیچ قاعده و قانونی نیسـت، هرگونه پیشنهاد و راهکار جدیدی که بخت مطرح‌شـدن پیدا کند یا با سـکوت آن روبه‌رو شـده یا گاهی در گفتار یا نوشتار به‌عنوان نوآوری‌ای که در دسـت بررسـی قرار دارد، هرگز به فعلیت در نمی‌آید و اگر هم به‌طور تصادفی در کانـال تصویـب و تصمیم‌گیری قـرار گیرد، چنان بی‌خاصیت می‌شـود که مایه اعجاب پیشنهاددهنده می‌شـود. به‌منظـور وجاهـت بخشـیدن بـه ایـن بوروکراسـی، آن را عجالتا «نظام تدبیر» نامیدیم تا با شاخص‌های جهانی نظام تدبیر بتوان آن را ارزیابی و مقایسه بین‌المللی کرد.

«دام روتین»: به‌صورت اعمال روش‌ها و سنت‌های اداری باقی‌مانده از یکصد سـال دیوان‌سالاری کشور اسـت که از سـوی دبیران، کارمندانِ کمیسـیون‌ها، مشاوران و مدیران دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های دولتی حراست شده و هم‌چنان به نظام تصمیم‌گیری و اجرائی کشـور تحمیل شده اسـت و مانع هرگونه اصلاح یا تغییر امور و روش‌ها از سـوی مدیران جدید می‌شود.

«دام میانگین»: در غالب گزارش‌های اقتصادی با تکیه بر قدر مطلق‌ها و رشدهای متغیرهای کلان مانند رشد اقتصادی، نرخ بی‌کاری، نرخ تورم، رشد نقدینگی و امثـال اینها کـه اگرچه در جهت مثبـت یا منفی، میانگین‌های تغییر یا تغییرات میانگین‌ها هستند و در مقایسه‌های بین‌المللی یا بین دوره‌ای (بازه‌ای) کاربرد دارند، تصویـر مردمی جامع و مناسـبی از واقعیات زندگی مردم را به سیاسـت‌مداران و سیاست‌گذاران نمی‌دهند. گزارش‌های عملکرد برنامه‌های سـالانه و میان‌مدت ما به ارائه همین میانگین‌ها می‌پردازند.

«دام مرکزمحـوری»: یکـی دیگـر از عوامـل «تسـخیر دولت» اسـت که به حمایت‌های تاریخی، سـنتی، قانونی، مقرراتـی و ارتجاعی متکی اسـت. مرکزمحوری در برنامه‌ریزی‌های توسـعه پنج‌سـاله و بودجه‌ریزی‌هـای سـالانه، در کلیه امور اسـتانی، شهرستانی و حتی شـهری، در تصمیم‌گیری‌های ریز و درشـت اسـتانی و حتی شـهری و روستایی نقش تعیین‌کننده دارد و مانع از اعمال توانایی‌های مدیریت محلی مدیران و جلب مشـارکت مردم در امور تأمین مالی، اجرا و نظارت برنامه‌ها و طرح‌ها می‌شود.

«دام قانون‌گـذار»: یکی‌دیگر از شـیوه‌های کاری و مؤثر در «تسخیر دولت» است که در بودجه‌ریزی‌های سالانه قابل مشـاهده اسـت و در تأمین و تخصیص اعتبـارات طرح‌هـا و اعمـال سیاسـت‌ها مؤثر واقع می‌شود (یک نمونه جدید آن تصویب انتقال ۳۰ درصد از منابع سازمان تأمین اجتماعی به خزانه است).

«دام برنامه‌ریزی و نظارت»: نظـام برنامه‌ریزی و نظارت برنامه‌ای کشور که با وجود سابقه‌ای نزدیک به یک قرن و قوانین و روش‌های جاافتاده...

ادامه در صفحه ۱۳

گزارش «شرق» از مقاومت پتروشیمی‌ها و کوتاه‌آمدن دولت در برابر عرضه ارز به نرخ دولتی

بازی دلاری با معیشت مردم

شـرق: نرخ ارز آزاد دیگر نه روزانه بلکه ساعت به سـاعت شماره می‌اندازد و رو به گرانی مهارناپذیری می‌رود؛ درحالی‌که همیـن هفته پیش نرخ دلار زیر هفت هزار تومـان بود، در هفته جـاری به ۱۱ هزار تومان هم رسـید. هر مسئول و کارشناسی یک عامل بـرای این گرانی‌ها برمی‌شـمرد؛ برخـی از دلالان و مافیاها صحبت می‌کنند و برخی از ناکارآمدی و نبود نظـارت، برخی هم تحریم‌های اقتصـادی و آمریکا را مهم‌تریـن عامل شـدت‌گرفتن نوسـانات بازار ارز می‌دانند. اما در این میان بازیگران ارزی هم هسـتند که از این نوسـانات بهـره می‌برنـد؛ صادرکنندگان محصولات پتروشیمی خوراک را ارزان (با ارز ۳۸۰۰ تومان) می‌خرند و ارز حاصل از صادرات محصولات خود را که قرار بوده در ازای یارانه خوراک به قیمت ۴۲۰۰ بـه دولـت عرضه کننـد، با نرخ‌هـای بالای ۹ هزار تومـان در بازار آزاد عرضـه می‌کنند. آنها با منطق اقتصاد آزاد عمل می‌کنند؛ سود حداکثری. اما چه اتفاقی می‌افتد؟

صاحبـان حدود ۱۵ تا ۲۰ میلیارد دلار ارز حاصل از صـادرات، حالا در کوران کاهـش عرضه ارز جزء نرخ‌گذاران هسـتند. آنها نرخی را تعیین می‌کنند که بیشترین حاشـیه سود را برایشـان دارد اما به گفته عضو اتحادیه صادرکنندگان نفت و پتروشـیمی، در بازی دلاری با معیشت مردم شریک شده‌اند و کسی کـه در این میان نفـع می‌برد، دولت اسـت؛ دولت تخصیـص ارز ۳۸۰۰تومانی تأمین خـوراک را قطع می‌کند و تعیین نـرخ ارز لازم برای واردات آن را به بازار ثانویه می‌سپارد، به این پشتوانه درآمدی تقریبا سه‌برابری به دست می‌آید.

ارز پتروشیمی و فولادی‌ها کجا رفت؟

به گزارش «شـرق»، چندروزی اسـت که بحث عرضه ارز پتروشـیمی‌ها در بازار ثانویه مطرح شده و در ادامـه ماجرایـی اسـت که از اردیبهشـت‌ماه آغاز شـده بود. بعد از افزایش نـرخ ارز و راه‌اندازی سامانه نیما، پتروشیمی‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بازیگـران عرضـه ارز در برابـر ارائـه ارز صادراتی خود در سـامانه نیما و به نـرخ ۴۲۰۰تومانی دولتی مقاومت می‌کردند. دسـتورالعمل ارزی جدید دوم اردیبهشـت امسال از سـوی اسـحاق جهانگیری، معاون‌اول رئیس‌جمهور ابلاغ و مقرر شد ارز حاصل از صادرات و واردات در قالب سـامانه نیما مدیریت شود و دلار حاصل از صادرات اقلام عمده صادراتی در قالب سـامانه نیما با نـرخ ۴۲۰۰ تومان جذب و معادل ریالی آن به تجار پرداخت شـود تا ارز مورد نیـاز واردکننـدگان از این طریق تأمین شـود اما این اتفاق نیفتاد و در رایزنی‌ها پتروشیمی‌ها یک پیشنهاد را به دولت ارائه کردند.

پتروشـیمی‌ها از دولت خواستند نرخ ارز واردات خوراک را کمتـر از ارز دولتـی ۴۲۰۰تومانی به آنها عرضه کند و دولت هـم پذیرفت یارانه‌ای را به آنها تخصیـص دهد و ارز لازم برای واردات خوراک را به جای ۴۲۰۰ بـه آنها ۳۸۰۰ تومان عرضه کند. اما این سیاست آن‌طور که دولت پیش‌بینی می‌کرد، اجرائی نشد و وضعیت آشفته‌تر شد. پتروشیمی‌ها همچنان می‌گفتنـد این قانـون باعث شـده پتروشـیمی‌ها ضـرر کنند؛ زیرا مجبور هسـتند ارز خود را با قیمت ۴۲۰۰تومانی عرضه کننـد درحالی‌که قیمت واقعی ارز در بازار دو برابر این مبلغ اسـت و از سـوی دیگر فعـالان حامی بـازار آزاد هم معتقدنـد زمانی که اختلاف میان ارز رسـمی و آزاد تا این حد چشمگیر اسـت، باید بـه صاحبان پتروشـیمی‌ها حق داد که به‌دنبال سـود بیشـتر ارز خود را به‌جـای عرضه به دولـت بـه نـرخ ۴۲۰۰ تومان، وارد بـازار آزاد کننـد و سـود خـود را تقریبا دوبرابـر فزونی بخشـند. آنچـه میـان این دو دو تا چهار تاها فراموش شـد، کاهـش عرضـه ارز در بـازار و شماره‌انداختن صعودی ساعت به ساعت نرخ ارز بود.

دولت باید پتروشیمی‌ها را با ابزارهایی مانند قطع معافیت‌های مالیاتی و ارجاع پرونده به سازمان تعزیرات وارد گردونه عرضه ارز دولتی می‌کرد؛ اما صحبت از ورود این ارز به بازار ثانویه می‌کند تا آنجا خود پتروشیمی‌ها نرخ ارز را تعیین کنند

حـالا دولـت بـا پذیـرش مقاومـت پتروشـیمی‌ها و محدودیـت میزان عرضـه ارز، تصمیـم جدیدتری گرفته اسـت؛ دولت می‌خواهد به جای مجبورکردن پتروشـیمی‌ها به عرضه ارز به نـرخ دولتی، از آنها برای حضور در بـازار ثانویه و تعییـن قیمت ارز به شـکل توافقی دعـوت کند. مصوبـه‌ای در رابطه با تغییر در سیاسـت ارزی دولت ایجاد شده و احتمالا به‌زودی ارز حاصل از پتروشیمی‌ها و گروه فلزات نیز قرار اسـت در بازار ثانویه و به طور توافقی معامله شـود. در ایـن حالت دیگر نـرخ رسـمی ارز برای معاملات این گروه اسـتفاده نشـده و به روش گروه سـوم کالایی انجام می‌شـود. به عبارتی فقط گروه اول یعنی کالاهای اساسـی و دارو از نرخ رسمی ارز اسـتفاده کرده و مابقی واردکننـدگان، ارز خود را در بازار ثانویه و بر اساس نرخ توافقی تأمین می‌کنند.

در ایـن حالـت پتروشـیمی‌ها به‌عنـوان عرضه‌کننـدگان بزرگ ارز نیز دیگـر از محدوده دلار ۴۲۰۰تومانـی خارج شـده و معاملات آنهـا با نرخ توافقـی در بازار ثانویه که نزدیک بـه نرخ بازار آزاد است، انجام می‌شـود. این اتفاق اگرچه در نگاه اول به نظر تنها راهکار موجود برای جذب ارز پتروشیمی هاسـت اما با توجه به وضعیـت پیش‌آمده در بازار ارز و افزایش قیمت هرروزه آن، تبعات زیادی دارد.

حمید حسینی، عضو اتحادیه صادرکنندگان نفت، گاز و پتروشـیمی در گفت‌وگو با «شـرق»، مقاومت پتروشـیمی‌ها در عرضـه ارز بـه نـرخ دولتـی و کوتاه‌آمدن دولت در برابر آنهـا را تصمیم خطرناکـی می‌داند که بیشـتر از آنکـه به نفع پتروشـیمی‌ها و دیگـر صنایـع باشـد، به نفع دولت اسـت. او توضیـح داد: پتروشـیمی‌ها از دولـت برای دریافـت خـوراک تخفیـف می‌گیرنـد و به‌راحتی می‌توانند بـا ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی سـود کنند؛ البته آنها به‌این‌دلیل از این فرایند ناراضی هسـتند که ارز خود را در بـازار آزاد می‌توانند ۹ هـزار تومان به فروش برسانند و طبیعی است که هرکسی به دنبال منافع و سـود بالا برای شرکت خود باشد؛ اما یک نکته بزرگ را پتروشیمی‌ها در نظر نمی‌گیرند و آن هم این است که زمانی که ارز پتروشیمی وارد بازار ثانویه و تعیین نرخ ارز توافقی شـود، دولت قطعا یارانه خوراک را حذف خواهد کرد و آن وقت پتروشیمی‌ها مجبورند خوراک خود را بـا همان نرخ ارزی تهیه کنند که ارز حاصل از صادرات‌شان را عرضه می‌کنند.

حسـینی درباره تجربه ناموفق دولت در سامانه نیما عنـوان کرد: سـامانه نیمـا از شـفافیت لازم برخوردار نیسـت و صرافی‌هـا در آن حضور ندارند. صادرکنندگان در مدت اخیر عمدتا با سـامانه سـنا درگیر بودند و به دلیل امنیت بیشـتر آن را بر سامانه نیمـا ترجیح می‌دهنـد؛ ضمن اینکه نیمـا به دلیل اشکالات فنی فضای مناسب و دست‌یافتنی را فراهم نکرده است.

او اضافه کـرد: تاکنـون تقریبا حـدود یک‌ونیم میلیارد دلار ارز از سـمت صادرکنندگان پتروشیمی و فـولاد وارد سـامانه نیما شـده کـه تقریبا حتی پاسـخ‌گوی نیاز ارزی برای واردات کالاهای اساسی هـم نبوده اسـت. مابقـی ارز حاصـل از صادرات محصولات پتروشیمی و فولاد کجا رفته است؟

دولـت به‌سـرعت نـور تصمیم‌هایـش را عوض می‌کند

به گفته حسـینی دولت یـک فرصت دوماهه به صادرکنندگان پتروشـیمی داده اسـت تا ارز خود را وارد سـامانه نیما و به نـرخ ارز دولتی کنند؛ اما این فرصت هنوز سررسید نشـده و پتروشیمی‌ها هم به استقبال از ایده بازار ثانویه از انجام تعهد خود طفره می‌رونـد. این عضو اتحادیه صادرکنندگان نفت، گاز و پتروشـیمی گرچه منافع مشترکی با صادرکنندگان پتروشیمی‌ها می‌تواند داشـته باشد؛ اما به سیاست دولت و اسـتقبال پتروشیمی‌ها به عرضه ارز حاصل از صـادرات در بازار ثانویه نقـد وارد می‌کند و آن را تصمیـم غلطی می‌داند که تبعـات آن گریبان دیگر صنایع را نیز می‌گیرد.

او تأکیـد کرد: عرضـه ارز پتروشـیمی‌ها با نرخ آزاد به نفع هیچ‌کس نیسـت و شـاید تنها کسی که برنده این سیاسـت باشـد، خود دولت است. عرضه ارز حاصل از صادرات محصولات پتروشیمی با نرخ ارز آزاد به معنای خرید خوراک به قیمت ارز ۹ تا ۱۰ هزار تومانی است که امروز در بازار معامله می‌شود. زمانی که ارز این محل با نرخ چهارهزارو ۲۰۰ تومان وارد چرخه مالی نمی‌شود، دیگر صنایع و واحدهای صنعتی هم دچار مشـکل می‌شـوند و بـار نرخ ارز آزاد بـر دوش آنها می‌افتد. ضمن اینکه معیشـت مردم اکنون تحت تأثیر دلاری است که دچار بحران کنترل‌ناپذیری شده و تورم‌های بالا را به آنها تحمیل می‌کند؛ اما چرا دولت با وجود آگاهی درباره تبعات عرضه ارز پتروشیمی‌ها به نرخ آزاد نه‌فقط به آن تن می‌دهد؛ بلکه خود سیاست‌گذار این سازوکار است؟

حمید حسـینی دراین‌باره توضیح داد: دولت باید پتروشیمی‌ها را با ابزارهایی مانند قطع معافیت‌های مالیاتی و ارجـاع پرونده به سـازمان تعزیرات وارد گردونـه عرضـه ارز دولتی می‌کرد؛ امـا صحبت از ورود ایـن ارز به بـازار ثانویه می‌کند تـا آنجا خود پتروشـیمی‌ها نرخ ارز را تعیین کننـد. در این فرایند دولـت به جای عرضـه ارز برای تأمیـن خوراک به نرخ سـه‌هزارو ۸۰۰ تومان، خـوراک را با همان نرخ آزاد به صاحبان پتروشیمی‌ها عرضه و کسب درآمد می‌کند؛ بنابرایـن دراین‌میان دولت ضـرر نمی‌کند؛ بلکه این مردم هسـتند که باید نرخ‌های ارز را منافع صادرکنندگان برایشان تعیین کنند.

تولید و مصرف آب در تهران، برابر شد

پایتخت در آستانه جیره‌بندی

لیلا مرگن: نقطه سربه‌سـری در تولید و مصرف آب کلان‌شـهرها، آنها را وارد وضعیـت تنش آبی می‌کند و کوچک‌ترین تغییری در وضعیت مصرف آب، می‌تواند بخش عظیمی از جمعیت سـاکن در شـهرهای پرجمعیت را با خطر جیره‌بندی آب مواجه کند. دیروز مدیرعامل آبفای اسـتان تهران خبر داده که این روزها تهران از نظر تولید و مصرف آب در نقطه سربه‌سـری قرار گرفته است. بنابراین سریع‌ترین راهکار برای جلوگیری از جیره‌بندی آب هشـت‌میلیون جمعیت سـاکن در تهران، قطع آب مشـترکان پرمصرف اسـت، اما بختیاری گفته که وزارت نیرو به دنبال طرحی برای قطع طولانی‌مدت آب مشترکان پرمصرف است و برای اجرای این طرح، قانونی در کشـور وجود ندارد. وعده قطع آب مشترکان پرمصرف هر تابستان تکرار می‌شود، اما هیچ‌گاه به دلیل نبود قانون، اجرائی نمی‌شود. اجراشدن این تهدید، تقریبا آن را به هشداری بی‌اثر تبدیل کرده اسـت. به همین دلیل هیچ مشـترک پرمصرفی، به دنبال کاهش مصرف خود نیسـت و به همین دلیـل، وزارت نیرو هم باید همواره به دنبال تأمین آب باشـد، اما نکته اینجاسـت که شرایط طبیعی ایران دیگر اجازه تأمین بیشـتر به متولیان آب کشور نمی‌دهد، پس ناگزیریم راهکارهای مناسـب کاهش مصرف آب را پیگیری کنیم؛ راهکارهایی که به نظر نمی‌رسـد در وزارت نیرو برنامه‌ای جدی برای اجرای آن وجود داشته باشد.

محمدرضا بختیاری، مدیرعامل آب و فاضلاب اسـتان تهران، اعلام کرد: چنانچه شـهروندان مصرف خود را مدیریت نکنند ممکن اسـت در روزهای آینده با مشـکل روبه‌رو شـویم، چون مصرف آب در تهران در نقطه سربه‌سـر تولید و مصـرف قـرار دارد. در روز جمعه، پنجم مـرداد، با سـه‌میلیون و ۴۵۰ هزار مترمکعب، بیشـترین میزان آب در طول امسال مصرف شد. به گفته او، از ابتدای سال تاکنون شهروندان تهرانی حدود ۳۷۰ میلیون مترمکعـب آب مصرف کرده‌اند که تقریبا معادل یک‌سوم آب شـرب شهر تهران است. سال گذشته مصرف آب شـهر تهران حدود یک‌میلیارد و ۶۰ میلیون مترمکعب بوده اسـت و پیش‌بینی می‌شـود با این روند، میزان مصرف آب شهروندان تهرانی تا پایان سال به یک‌میلیارد و ۸۰ میلیون مترمکعب برسد.

اگرچـه مدیرعامل آبفای تهران عنوان می‌کنـد که با بارندگی‌های اردیبهشـت‌ماه از خطـر جیره‌بندی در تهـران عبور کردیـم، اما او از پیگیـری طرحی بـرای قطع طولانی‌مدت آب مشـترکان پرمصرف در وزارت نیرو خبر می‌دهـد. بختیاری همچنین از نبود قانون برای قطع طولانی‌مدت آب مشترکان پرمصرف هم خبر می‌دهد و می‌گوید: نبود قانون به این دلیل اسـت که نگاه قانون‌گذار به مقوله آب شرب، قدری محتاطانه است.

جریمه پرمصرف‌ها، راهکار کنترل مصرف

همان‌طور کـه پیش‌تر آمد، مدیرعامل آبفای تهـران از نبود قانون برای قطـع طولانی‌مدت آب مشـترکان پرمصرف خبـر می‌دهد، اما اسماعیل مسـگرپور، عضو هیئت‌مدیره فدراسیون آب، در گفت‌وگو با «شـرق» قطع آب مشـترکان پرمصرف به صورت موردی را راهکاری کوتاه‌مدت برای مقابله با جیره‌بندی آب در تهران می‌داند. او می‌گوید: برای قطع آب پرمصرف‌ها نمی‌توان بـه صورت منطقه‌ای عمل کرد. باید مشترکان پرمصرف جریمه شوند و حتی‌الامکان با تغییر تعرفه‌ها آنها را تنبیه کرد. مسـگرپور ادامه می‌دهد: وزارت نیرو در شـبکه آب تهران سیسـتم کنترل فشـار و ... برای مدیریت آب در ساعات پرفشار پیش‌بینی کرده اسـت. سیستم دیسـپچینگ هم دارند. این یعنی تمام راه‌حل‌های کوتاه‌مدت کنترل مصرف را به کار گرفته‌اند. به نظر من باید با افزایش تعرفه پرمصرف‌ها، آنهـا را مجبور به کاهش مصرف کنیم و به‌عنوان راه‌حل کوتاه‌مدت این مسـئله را در دسـتور کار قرار دهیم. ضمن اینکه در سـاعات کم‌مصرف باید مخازن را حتی‌الامکان پر نگه داریم که برای ساعات پرمصرف، مشکل آب را به حداقل برسانیم.

کمبود ابزارهای نظارت بر مصرف

عضو هیئت‌مدیره فدراسـیون آب بر کنترل میزان مصرف مشترکان آب تأکید دارد، اما آیا با توجه به اینکه در مجتمع‌های بزرگ، کنتورهای تفکیک‌شـده آب وجود ندارد، ابزار کافی را بـرای رصدکردن مصرف مشـترکان در اختیار داریم؟ او در پاسـخ به این پرسش می‌گوید: یکی از مشـکلات این اسـت که معمولا در مجتمع‌های مسکونی، به‌ویژه در مناطـق جدید مثـل زعفرانیه و ولنجک و غیـره، همه اعضای یک مجتمع کنتوری واحد دارند. کنتور تفکیک‌شده در بازار موجود نیست؛ در نتیجـه با قطـع آب مجتمـع، در چنین مجموعه‌هایی مشـترکان کم‌مصرف به پای پرمصرف می‌سوزند.

به اعتقاد مسـگرپور، به‌عنوان یک راه‌حل بلندمدت باید کنتورهای آب با سیسـتم کنترل از راه دور در سـاختمان‌ها به کار گرفته شـود. همچنیـن با توجه به اینکه در برخی کشـورها، کنتورهـای کارتی در مجتمع‌ها متداول اسـت، می‌توانیم از چنین مدلی در ایران اسـتفاده کنیم. در این کشـورها برای مجتمع‌های بزرگ یک کنتور گذاشته‌اند و کنتورهای فرعی با کارت کنترل می‌شـود. ما در ایران چنین سیسـتمی نداریم اما به‌عنوان راه‌حل میان‌مدت باید تأمین این تجهیزات در دستور کار قرار گیرد.

برچیدن یکی از خطوط انتقال آب به تهران با کاهش هدررفت

عضو هیئت‌مدیره فدراسـیون آب، کاهـش هدررفت آب را یکی از راه‌های تأمین آن برای تهران می‌داند اما دسـتیابی به این هدف را هم کار دشـواری توصیـف می‌کند. او بیان می‌کند: اگـر فقط ۱۰ درصد از هدررفت شـبکه آب تهران جلوگیری شـود، می‌توانیم یکی از خطوط انتقال آب به این کلان‌شـهر را جمع کنیم؛ یعنی عملیات آب‌رسـانی یکی از پنج سـد اطراف تهـران را متوقف کنیم. به گفته مسـگرپور، درحال‌حاضر تعرفه‌های دریافتی برای آب بسـیار کم است و هزینه‌ای برای تعمیرات اساسـی در اختیار متولیان آب کشـور نیست. پولی که از مشـترک دریافت می‌شـود فقط هزینه بهره‌برداری اسـت و هزینه تعمیرات شـبکه و کاهش پرت در آب‌بهاء لحاظ نشـده اسـت. وقتی کـه دولت پول ندارد و تعرفه را ثابت نگه داشـته‌ایم، هر روز به عمر تأسیسـات اضافه خواهد شد و با جایگزین‌نشـدن تأسیسات فرسوده، هدررفت شبکه افزایش می‌یابد.

هدررفت ۳۰ درصدی شبکه آب تهران

عطاءالله آیت‌اللهی، عضو شـورای رسـته آب جامعه مهندسـین مشـاور، نیز در گفت‌وگو با «شرق» میزان هدررفت آب در شبکه تهران را ۲۸ تـا ۳۲ درصد اعـلام می‌کند. او ادامه می‌گویـد: هدررفت را به مـرور می‌توان تا صد درصد پایین آورد؛ البتـه کار پرهزینه و زمان‌بری است. رعایت مصرف آب از سوی مشترکان پرمصرف اقدامی به‌مراتب سـهل‌تر و منطقی‌تر اسـت؛ زیرا مصرف آب در ایران دو برابر میانگین بین‌المللی است. اگر این مصرف را مدیریت کنیم به سازمان آب کمک کرده‌ایم. عضو شورای رسته آب جامعه مهندسین مشاور درباره دلایل هدررفت بالای آب در شـبکه تهران می‌گوید: شـبکه تهران قدیمی و فرسوده است. بودجه کافی در اختیار آب و فاضلاب قرار ندارد، ضمن آنکه طرح‌های بهسازی شبکه توزیع آب زمان‌بر است. اما از آنجایی که از بودجه عمرانی دولت اعتباری در اختیار شـرکت‌های آب‌وفاضلاب قرار نمی‌گیرد، کاهش هدررفت آب با اصلاح شبکه کار آسانی نخواهد بود. به گفته او، حدود یک‌سوم شبکه تهران به بازسازی نیاز دارد.

آیت‌اللهی وابسـته‌بودن تأمین آب شـهرها به سـدها را ریسـکی بـزرگ برای تأمین آب آنهـا می‌داند، زیرا اگر بـا کاهش نزولات جوی روبه‌رو شـویم، ذخیره سـدها کاهش می‌یابد و تأمین آب شرب چنین شهرهایی به مخاطره می‌افتد. به گفته او، دیگر این امکان وجود ندارد که دولت به اندازه خواسـته‌های مصرفی مردم آب تولید کند. بنابراین باید روی مدیریت مصرف معطوف شـد؛ باید به مشـترکان پرمصرف اخطار داده شـود تا اگر مصرف خود را تعدیل نکنند، با قطعی مواجه شوند. متأسفانه نسـخه پیشنهادشده از سوی کارشناسان، یعنی قطع آب مشـترکان پرمصرف یا جریمه آنها سال‌هاسـت که در کشوی میز مسـئولان وزارت نیرو خـاک می‌خورد و همچنـان در انتظار تصویب قانون هستیم.

خبر

سرعت بسته‌شدن سامانه پیش‌فروش‌ها شائبه‌های رانت را فعال می‌کند

● عضو کمیسـیون صنایع و معادن مجلس گفت: سرعت بسته‌شدن سامانه‌های فروش و پیش‌فروش جای سـؤال بسـیار زیادی دارد که شائبه‌های وجود رانت را فعال می‌کند. رامین نورقلی‌پور در گفت‌وگو با خانه ملت، درباره از دسـترس خارج‌شدن سایت پیش‌فـروش مزدا۳، اظهار کرد: گروه خودروسـازی بهمـن خصوصـی اسـت و بحـث ایـن گـروه با خودروسازانی مانند سایپا و ایران‌خودرو تفاوت دارد، با توجه به مسـئولیتی که نمایندگان دارند، چند بار مدیران عامل خودروسازی‌ها را به کمیسیون دعوت و به صورت اختصاصی درباره ثبت‌نام و پیش‌فروش محصولات از آنها سـؤال کرده‌ایم. عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه به نظر می‌رسد در کنار وجود رانت‌هایی نظارت کافی بر نحوه عملکرد سامانه‌های پیش‌فروش محصولات وجود ندارد، گفـت: علی‌رغم اینکه می‌توانیم قبول کنیم که افراد زیادی آماده نشسـته‌اند تا با سـرعت تمام خرید و پیش‌خرید کنند، اما سـرعت بسته‌شدن سـامانه‌های فروش و پیش‌فروش جای سؤال بسیار زیـادی دارد کـه شـائبه‌های وجود رانـت را فعال می‌کند. نماینـده مردم کردکوی، ترکمـن، بندرگز و گمیشان در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه متأسفانه نظام اقتصادی رانتی را با دست‌های خود ایجاد کرده‌ایم و همه در مقابل آن مسـئولیم ، ادامه داد: نه‌تنها خودروسـازان که به دلیل شـرایط بسیار غیرپایـدار بازار، مخصوصا در بازار خودرو رانت‌های بسـیار بزرگی وجـود دارد. ایـن نماینده مـردم در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه اختلاف بسیار زیادی که بین قیمت کارخانه و بازار وجود دارد کاملا غیرطبیعی اسـت، تصریح کرد: فقط دسـتگاه‌های مسئول در ایجاد نظام اقتصادی رانتی خودروسازان مقصر نیسـتند، بلکـه تصمیم‌گیـران کلان اقتصاد مقصر اصلی حادثه هسـتند که بازار رانتی را ایجاد کرده‌اند و در این بازار همه به دنبال کسـب منفعت هسـتند. عضو کمیسـیون صنایع و معادن مجلس شـورای اسلامی در پایان خاطرنشـان کرد: علاوه بر خودروسـازان باید دولت، مجلس و نظـام در برابر ایجاد اقتصاد رانتی پاسخ‌گو باشند.

اطلاعیه بانک مرکزی درباره تحولات بازار ارز

● بانک مرکزی با صدور اطلاعیه‌ای به نوسان شدید بازار ارز و سکه و افزایش قیمت‌ها در این بازار واکنش نشـان داد. در اطلاعیـه بانـک مرکزی آمده اسـت: «بدین‌وسیله به اطلاع هم‌وطنان عزیز می‌رساند، بانک مرکزی ج.ا ایران حسـب وظیفه ذاتی و قانونی خود، تحولات اخیر در بازار ارز و طلا را که عمدتا ناشـی از توطئه دشمنان کشور و در راسـتای ایجاد التهاب در اقتصاد و سلب آرامش روانی از مردم است، به دقت زیر نظر داشـته و ضمن اعتقاد به اینکه این تحولات غیرعادی، تناسـبی با واقعیات اقتصادی و توان ارزی کشـور نـدارد، برنامه‌هـای مقتضـی و رویکردهای جدیدی را کـه در برنامه اعلامی رئیس کل جدید نیز آمده بود، در دست تهیه دارد که ظرف روزهای آینده عملیاتی نموده و اطلاع‌رسانی لازم را در این خصوص به عمل خواهد آورد».

سقوط رشد اقتصادی به منفی ۲ درصد

● به گـزارش مهـر، مرکز پژوهش‌هـای مجلس اعلام کرده اسـت که هـر ۱۰ درصد رشـد نرخ ارز باعث افزایـش دو درصدی نرخ تورم خواهد شـد و در صورت کاهش یک‌میلیون بشـکه‌ای صادرات نفـت ایران، رشـد اقتصـادی به منفـی دو درصد سـقوط خواهـد کرد. در ایـن گزارش آمده اسـت بـازار ارزهای خارجی، طلا و سـکه، خـودرو و در نهایت بازار بـورس اوراق بهادار از جمله مهم‌ترین بازارهایی هسـتند که در ماه‌های اخیر دچار التهاب شـده و قیمت‌هـا در این بازارها با شـیب زیادی رو بـه افزایـش بوده‌اند. علاوه بـر این بازارهـا، اخیرا قیمت برخـی کالاها و خدمات مصرفی خانوار مثل گوشت گوسفند، گوشـت مرغ، برنج، چای، دارو و... نیز افزایش یافته اسـت. بااین‌حال، نگاهی به روند نرخ تورم اعلام‌شـده از سـوی بانک مرکزی و مرکز آمار نشـان می‌دهد این نرخ در خرداد به‌ترتیب ۹.۴ و ۸.۲ درصد بوده که با تلقی عمومی مردم از تورم متفاوت اسـت. در توجیـه این موضـوع باید بیان کرد که نرخ تورم، متوسـط افزایش قیمت کالاها و خدمات سـبد خانوار در ۱۲ ماه اخیر اسـت و حتی با وجود بروز شـوک قیمتی در تمام کالاهای سـبد خانوار، تنها یک‌دوازدهم از اثر این شـوک قیمتی در تورم ماه جاری منعکس می‌شود. در این مواقع نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه می‌تواند تطابق بیشتری با تلقی عمومی از نرخ تورم داشـته باشد. بررسی نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه نشان می‌دهد این نرخ که در فروردین ۱۳۹۷ برابر ۷.۹ درصـد بوده در خردادماه به ۱۳.۷ درصد افزایش یافته اسـت. این افزایش، به‌ویژه در برخـی زیربخش‌ها کـه اتفاقا تأثیر زیـادی بر تلقی عمومی از تورم دارند، بسـیار قابل‌توجه است؛ برای مثال شاخص قیمت خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها تنها در خرداد درمقایسـه‌با ماه گذشته ۸.۸ درصد رشد داشـته است. بررسی شاخص قیمت تولیدکننده نیز نشان از رشد قابل‌توجه این شاخص دارد.